

de rijken en de vrienden der rijken dol zijn van woede.

De deken van Nevele, heeft verleden Zondag op *De Landbouwer* gedonderd en gebliksemd, dat Godes huis er van dreunde. Hij wist zeer goed wat er zoo al in stond, zegde hij, want hij had het zeer wel gelezen en daarom raadde hij zijne parochianen de lezing af van dat «vuil papierken». 't Is schande, riep hij uit, te durven beweren dat de rijke menschen hunne beesten liever zien dan de arme lieden, te durven drukken dat hunne paarden taartjes en ander sneukelarij eten!

Gelijk of dat de waarheid niet ware!

Het grootste deel zijner toehoorders zaten te schokschouderen en onderduims te lachen, ook heeft de vergramde man wel kunnen bemerken dat zijne woorden op zijne geloofwigen maar weinig vat hadden.

Andere tijden, andere zeden, mijnheer de Deken!

De menschen hooren tegenwoordig meer dan eene klok, en zij beginnen te begrijpen wie er waarheid spreekt. Wij weten het wel: De waarheid is vaak hard om hooren, maar wij zullen toch voortgaan met het kind steeds bij zijnen naam te noemen en het volk in te lichten, tot spijt van wie 't benijdt.

Nu hebben wij nog maar gesproken van sommige «viervoetige beestjes» der rijken, maar wij zullen, bij gelegenheid, ook al een woordje reppen over «beestjes met twee lieve pootjes», die vele rijken links en rechts zitten hebben en waaraan zij meer dan eiers en suikergebak ten offer brengen!...

P. S. — Wij bedanken den deken van Nevele voor de medehulp die hij ons verleent. Zonder er aan te denken, maakt die heer ferme propaganda voor *De Landbouwer*, want men moet maar beginnen met iets te verbieden om er de aandacht op te trekken, omdat iedereen er zot naar worde.

De geschiedenis van «Adam en Eva» is daar om zalks te bewijzen.

Wij weten niet waarom, onze geestelijkheid predikt tegen *De Landbouwer*.

Heeft Christus niet honderd maal ergere dingen gezegd tegen de rijke menschen dan wij? Is de tiranie der rijken niet schreuwend? Zijn hunne verkwestingen niet heimeltgend? En is het lot van den naastigen armen man niet eene groote onrechtvaardigheid?

Waarom ons aanvallen? wij die anders niet trachten dan al kwaad uit te roeien, en den naastigen boer en werkmans een menschelijker bestaan te verzekeren.

UIT ASSENEDE

De rijkkaard, de milioennair, heer opsteller, waar gij in uw nummer van 3 dezer maand over schrijft, bezit nog veel meer werkhuizen dan gij wel denkt. Hij moet het al hebben, en de schade die hij daardoor de neringdoenden aan doet is onzeglijk.

Met genoegoeden kunnen wij u melden, dat men er hier genoeg begint van te hebben, en *De Landbouwer* daar veel goed zal aan doen.

UIT KAESSELARE

Alhoewel dat de geestelijken van onze parochie hun devooten gedaan hebben om al de gazetjes, die gij hier gebracht hebt, in handen te krijgen en te verbranden, heb ik toch het geluk gehad aan eenijte te geraken en ik heb het wel tien keeren geheel en gansch voorgelezen aan mijne geburen uit *Eentveld*. Als ik hun vroeger zei, dat de socialistene geene sloebbers, geene brandstichter, geene slechterikken waren, konden zij dat niet gelooven; want in de prekaties hadden zij van anders niets gehoord. Ook waren zij hard gestoord tegen u, gij moogt daar verzekerd van zijn. Maar sedert ik hun uw gazetje *De Landbouwer* voorgelezen heb, is de kaart al half gekeerd en zij zouden u eens willen zien om nader kennis te maken.

Ik heb hun beloofd in uw gazetje te schrijven, hoe ellendig zij hier leven en ik ga mijn woord houden.

De menschen wonen hier allemaal in huttekens, zoo klein en zoo laag, dat men met zijnen kop aan de zoldering komt, als men een langen mensch is. In de keuken en de kamer ligt meest altijd geen een vloer. De beddens, dat zijn zakken met most en varoest of kaf. De kost is rotte brood met kazakken en suikerrijp en somwijlen karnemelk.

Vele mannen werken in de bosschen of kuischen grachten, waarvoor zij een frank per dag krijgen. Zij kunnen, hoogstens 200 dagen in het jaar werken. Hun geheel inkomen is dus jaarlijks 200 franken; daarmede moeten zij vrouw en kinderen onderhouden.

Anderen werken bij de boeren in de schuur of op den akker, en winnen daardoor in den winter 6 stuivers of 45 centiemen per dag boven hunnen kost. In den zomer is het 8 stuivers en in den oogst een frank. De vrouwen die gaan wieden winnen vijf stuivers daags.

In onze bosschen wonen vele miere, en kwade zuile, zwarte boschmieren. Die miere maken groote hoopen, zoo groot dat een hoop op geen kortewagen kan geladen worden. In die hoopen zitten vele eiers. Die

eiers dienen om aan de fezanten gegeven te worden, welke zeer talrijk in onze bosschen wonen. Hewel, zou men het gelooven, dat de menschen die deze mieren nesten opscheppen en in zakken doen om ze te vertransporteeren ook een frank daags winnen.

Dat werk is het vreeselijkste dat men kan doen, want de boschmieren kruipen dan op het lijf van degene die de hoopen opschept, en bijten hem dat het bloed er langs alle kanten doorzijpelt.

Is dat geen schande?

Ook zal het niet lang duren, als gij hier maar van tijd tot tijd gazetjes zendt, of zij zullen uwe vrienden worden, en als het kiezing zal zijn, voor de socialistene stemmen.

Een boer die 't lijden moe is.

Appelterre, 22 Oogst 1894
Heer Opsteller,

Bij het lezen van uwen *Landbouwer*, heb ik het gedacht opgevat u eenen brief te schrijven, om aan onze boerkeus van Appelterre en omstreken eens te doen zien hoe hatelijk het gedrag is onzer beheerschers. Niet dat ik aan mijne landgenooten nieuwigheden wil vertellen; neen, ik wil hun slechts doen begrijpen, hoe onnoozel het is te luisteren naar de prietpraat dien de burgergezellen hun hier opstoven met het inzicht de socialistene te bezwadden, en het gedrag der burgerpartijen boven alles op te hemelen.

Zooals gij weet, betalen de tabakkwekers eenen centiem en half voor elke plant, dus 150 fr. voor 10000 struiken of een dagwaad. Daarbij nog 65 franken voor pacht en het sommeken klimt tot 215 franken. Gij ziet reeds van hier, dat de landbouwer zich groote opofferingen moet getroosten om de twee einden des jaars aaneen te knoopen, want het is bijna uitsluitelijk met de winst op den tabak, dat hij de pachten zijner andere landerijen moet betalen.

Men dient overigens nog op te merken, dat de landbouwer alhier schier al zijne vetstoffen in zijn tabakland steekt om er eenen schitterenden oogst van te bekomen, en alzo zijne andere vruchten, aardappelen en graangewassen, te kort doet.

De ondervinding bewijst en leert ons jaarlijks dat men een buitengewoon schoonen tabakoogst moet hebben en dat men zijne waar uiterst duur moet kunnen verkoopen, wil men, na aftrok van belasting, pachten en mestkosten, 100 franken winst per dagwaad opstrijken.

Gij zult mij misschien zeggen dat 100 fr. veel is; maar gij moet ook weten, dat men met zulke som ternauwernood voor arbeid en onophoudende zorgen betaald is, en zooals ik hierboven zegde, moet daarmede een deel der andere pachten worden betaald. Bovendien zijn het slechts de bemiddelde grond-eigenaars en de voornaamste landbouwers die zulke groote hoeveelheid tabak kunnen planten.

Tot hiertoe heb ik slechts een kort begrip gegeven van den toestand onzer buitenlieden; nu moet ik ook iets zeggen over de onrechtvaardigheid en de schandelijkheden door het belastingstelsel verwekt.

Meermalen reeds is het gebeurd, dat sommige boeren, uit oorzaak van mislukking of verhoging hunner tabakplanten, weigerden de door de wet bepaalde belasting te betalen; doch zij hadden zonder den waad gerekend, de bedienden der accijnzen kwamen afgezakt, sloegen, na de schuldenaars te hebben verwittigd, den tabak aan stukken of rukten hem onmeedoogend uit. Het hart van den ongelukkigen landman moest breken, toen hij aldus zijne vruchten, waarvoor hij een gansch jaar had gezwoegd, onbarmhartig zag verwoesten; en meer dan eens gebeurde het, dat de bedienden de slucht moesten nemen. Wij willen deze personen in geenendeel van onmenselijkheid beschuldigen: het was hun immers eene opgelegde taak.

En weten dat zulke baldadigheden plaats grepen, verleden jaar nog, onder de regeering van katholieke notabiliteiten, en dat nooit een enkel woord van verachting of verontwaardiging voor dergelijke onbeschaamheden en lafelijke daden in hunne gazetten verscheen.

Eene enkele, eeuwigdurende en zeeverachtige verschooning wisten zij nochtans immer te hunner witwassching in te brengen en wel namelijk deze, dat het de liberalen geweest zijn die de belasting het eerst stelden om schoolpaleizen te bouwen en vetbetaalde onderwijzers te onderhouden.

Oh! die sukkelaars! (Itscha! itscha!... 't is om er den rittentit van te krijgen)... Indien zij den landbouwer zoo lief hebben als zij het immer verklaren; indien zij zijne belangen zoo goed waarnemen als zij het overal verkonden; indien zij zoozeer voor zijne welvaart willen zorgen, als zij het ten allen tijde en door het gansche land immer hebben uitgebaaid, en eindelijk... hadden zij hunne beloften staande gehouden, welke zij voor de kiezers van het eijnsstelsel immer hebben uitgesproken, dan hadden zij reeds van het eerste jaar, na hunne overwinning op de liberalen, de tabaksbelastingen afgeschaft.

Maar in plaats van schoolpaleizen, moesten die heeren nu Maasforten bouwen en mili-

oenen verbrassen aan de heuvelachtige Congo-onderneming die ons land onvermijdelijk naar den afgrond der bankroet zal sleuren.

De katholieke dagbladen hebben het nochtans opnieuw gevonden om onze boerkeus te paffen en hunne klachten te doen stillen. Daarom trompetten zij nu overal uit, dat de heer minister van financiën eene vermindering van 50 % heeft toegestaan aan die personen, wier tabakteelt minstens 50 % verlies heeft ondergaan door slecht weder of plagen. Om van dezen afslag te kunnen genieten, moet men zijne klacht indienen, ten minste veertien dagen voor de inoogsting. De heeren ontvanger, controleur en burgemeester der gemeente of een lid des gemeenteraads door hem daartoe benoemd, zijn gelast de reklamatien te onderzoeken.

Doch eilaas, er is eene andere kwestie: de tabak zal binnen veertien dagen voor het grootste deel reeds lang aan het dak hangen te droogen, want van nu af begint men hem reeds af te snijden. Wij vragen ons dus af, hoe wij dan ons geld nog zullen terug krijgen, dat wij komplant hebben moeten betalen, daar de slechte tabak het eerst wordt inge-oogst.

De maatregel zal dus bijgevolg in onze streek zooveel nut niet afwerpen als men wel denkt. Bovendien zal hij veel gelegenheid geven tot nijd en ontevredenheid, en het ware veel beter geweest, vermits men toch bekend, dat het een slecht jaar is, de landbouwers van hunne belasting kwijt te schelden, of ten minste, aan iedereen, eenen aanzienlijken afslag te verleenen.

Ik hoop, Heer Opsteller, dat gij dezen brief met welwillendheid zult opnemen in uwen *Landbouwer* en groet u vriendelijk.

Ern Malcontente.
JAKO.

Uit het arrondissement Brussel

Socialistische martelaars.

Verleden Zondag waren eenige socialistene naar Gooick, in Brabant, gegaan, om socialistische bladen uit te deelen.

Dronken gemaakte boeren hebben onze vrienden overvallen met vorken en zeissen en erg mishandeld.

Zij, die hen uitgekozen hadden, wisten wel wie zij betaald hadden, want de brutale aanvallen zijn verplicht geweest hun geld af te geven!!!

Wanneer de rijke menschen hunne tirannie door zulke moordachtige daden moeten recht houden, zijn zij er wel mede.

Wij laten ons echter niet afschrikken.

Gelijk in den ouden tijd de eerste christenen in hunnen strijd tegen de rijken alles verdroegen, zoo zullen wij, die nu den strijd tegen de rijken voeren, alles voor onze rechtvaardige zaak verdragen en door onzen moed en onze maartelaarschap de boeren op wekken ons te volgen en te steunen, en aldus hunne eendijke redding bewerken.

P.-S. — Bij het ter pers leggen vernemen wij dat een der gekwetsten zich te bed heeft moeten leggen en de doktors voor zijn leven vreezen.

N.-B. — Ons broederorgaan *Le Peuple* meldt, dat verleden Dinsdag tien boeren van Gooick in zijne bureelen geweest zijn om tegen die brutaliteit met verontwaardiging te protesteeren en zich als getuigen hebben aangegeven in het proces dat zal ingespannen worden.

Men meldt ons dat te Tourneppe de pastoor in den predikstoel niets anders gedaan heeft dan schelden en lasteren, wat natuurlijk de boeren ophitste.

Geen enkel der zwarte ophitsersblaadjes meldt het feit. Zoo zijn zij niet verplicht die moorderijen goed of af te keuren. Zij hitsen op, en wanneer de boerenslaven naar hunne ophitsers geluisterd hebben, blijven zij gerust achter het gordijn.

Te Evere, waar men van te voren niet verwittigd was, liep de meeting allerbest af.

De Evenredige Vertegenwoordiging.

De katholieke Werkmanskringen hebben bijna allen deze hervorming in hun program aangenomen. Langs eenen anderen kant, wil de oude klerikale reactionnaire partij, met Woeste en Helleputte aan het hoofd, van de Evenredige Vertegenwoordiging niet willen weten. Zij zeggen dat de katholieke werklieden hun zelfstandig bestaan moeten hebben en de behouderspartijen eene plaats moeten laten aan werkmanskandidaten.

De *Nationale* beklagt zich bitter en zegt dat dit allen woorden in den wind zijn, en het blijkt dat juist daar waar er eene organisatie bestaat, die de Evenredige Vertegenwoordiging aankleeft, men aan de werklieden denkt; maar zooals in het arrondissement Aalst, dat Woeste er zich niet mede bekommert om een werkmans op hunne lijst te brengen.

Wanneer de katholieke werklieden rechtzinnig deze hervorming willen zien doorvoeren, moeten zij zich verbinden met de socialistene, die voor deze hervorming strij-

den, maar niet samengaan met de grootste vijanden van dit stelsel: Woeste, Helleputte en consorten, die het overal hardnekkig bestrijden.

De politieke verhoudenen.

Woensdag 15 Oogst, heeft de Brusselsche afdeeling eene groote partijvergadering gehouden, waar er besproken werd of er een verbond of niet met de vooruitstrevers moest aangegaan worden. Vele partijgenooten van het omliggende waren aanwezig. Daarna heeft er eene stemming plaats gehad die Maandag gesloten werd.

Ziehier de uitslag: Getal stemmers, 2,301; ongeldige briefjes, 11; voor het verbond, 1346; tegen het verbond, 1145.

Dus eene meerderheid van 200 stemmen ten voordeele van een verbond met de vooruitstrevende partij.

Enkel is het bestuur der progressisten meer geneigd een verbond aan te gaan met de doktrinairen. Wij zullen nu zien wat de algemeene vergadering der liberale vooruitstrevende Vereeniging zal beslissen.

Het Congres der landopvreters.

De groote milioenrijke grondbezitters, barons, graven, prinsen, 'nen heelen boel edelmans met den naam maar niet met de daad, hebben met nog andere rijke landopvreters en kandidaten-ministers, verleden Zaterdag en Zondag, in het hof van Ravenstein, te Brussel, een Congres gehouden.

Al die luiards, die den boer het vleesch en 't vel afknagen, waren op hunne plaats in dat Ravenkasteel, — een slot genaamd naar den vogel, om zijn opvreten van doode dieren gekend.

Die heeren, die van 't landbouwen al zooveel kennen als 'nen olifant van het tanden-trekken, hebben daar over den landbouw gesproken.

En weet gij, vriend lezer, welke redmiddelen zij voorgesteld hebben?

Wel, antwoordt gij, zij hebben eensgezind gestemd de pachten te verminderen, de gebouwen en wegen te verbeteren, enz. enz.

Mis geraden, vrienden, gij kent die raven niet. Zij hebben besloten aan het gouvernement voor te stellen inkomende rechten te heffen op graan, haver, boter, enz.

Maar wanneer een hunner — die nog een zieken eerlijk was — voorstelde om ook belastingen te heffen op de actiën, waarvan die heeren hunne koffers hebben vol liggen, sprongen zij allen op gelijk hennen die men hare jongen afneemt.

Zondag toekomende zullen wij dit Congres der landopvreters in bijzonderheid bespreken.

KLITS-KLETS.

VAN ALLES WAT

Buitenlieden. Wilt gij nog een bewijs hoe slecht sommige katholieke gazetten zijn?

Het *Nieuws van den Dag* van verleden Zondag zegt nu dat de socialistene te Gent en te Brussel de processie aanvallen.

Gij waart er niet bij, natuurlijk, zoo kan men U alles wijsmaken.

Maar zou de katholieke regeering dat laten geschieden?

Neen, niet waar?

En wanneer heeft het *Nieuws van den Dag* de veroordeelingen afgekondigd van de mannen van *Vooruit* en *Volkshuis*, voor processies aan te vallen?

Nooit, niet waar?

Die mannen gaan moeten biechten!

Het weder. — Flammarion deelt mede, dat thans eene reusachtige vlek op de zon is te zien. Het merkwaardige van het verschijnsel is, dat de vlek zich op den ekwator bevindt, hetgeen slechts uiterst zelden voorkomt. De vlek heeft eene lengte van 150,000 kilometers of omstreeks twaalf maal de middellijn der aarde.

De vlek is in het midden der zonneschijf met het bloote oog te zien. Wie haar wil waarnemen bezige daarvoor een donker gekleurd glas, want menigen heeft de roekeloosheid van met het onbeschermd oog naar de zon te zien, met levenslange blindheid moeten boeten.

Zou misschien aan die vlek niet het koude natte, gure weer dezer dagen moeten worden toegeschreven?

Te Parijs bestaat eene markt van valsche geld. Het zijn vooral de koffiehuisbedienden die daar hunne provisie komen opdoen. Voor 2 fr. tot fr. 2,50 koopt men een stuk van 5 fr. Een stuk van 2 fr. kost 50 tot 75 centiemen; voor 25 centiemen koopt men 1 fr.

Goudstukken treft men zelden aan.

Onnoodig te zeggen dat deze markt in het grootste geheim wordt gehouden.

De *Moniteur* van gister bevat den franschen tekst der bepalingen opzichthens de stembussen voor de bureelen van meer en min dan 400 kiezers; ingeval er kiezing is te gelijk voor Kamer en Senaat, wordt de bus voor de Kamer aangeduid door een wit papier dat op het deksel geplakt is; deze voor den Senaat door een rooskleurig papier; de bussen zijn